

Sygn. akt I ACa 645/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Józef Wąsik SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Urzędu Kontroli Skarbowej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 6 marca 2013 r. sygn. akt I C 1337/10

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, iż powództwo oddala także w części tym punktem objętej oraz w punkcie III poprzez nadanie im brzmienia: „III. odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu”;

2. zasądza od powódki M. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt : I ACa 645/13

UZASADNIENIE

M. K. (1) w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa Dyrektorowi Urzędu Kontroli Skarbowej w K. domagała się zasądzenia kwoty 750 000 złotych tytułem naprawienia szkody jaka wywołało w jej majątku wydanie w dniu 27 listopada 2001r przez organ podatkowy I instancji niezgodnych z prawem decyzji stwierdzających zaległość w zapłacie podatku akcyzowego za okres od listopada 2000r do września 2001r. Decyzje te zaskarżone przez powódkę zostały utrzymane w mocy decyzją z dnia 21 maja 2002r wydana przez Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K..

Na skutek skargi powódki Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. uchylił zarówno ją jak i poprzedzające decyzje organu I instancji , stwierdzając ich niezgodność z prawem.

Wskazywała , że na skutek przystąpienia do realizacji tych decyzji w postaci zajęcia rachunków bankowych jej przedsiębiorstwa , utraciło ono płynność finansową , to pociągnęło za sobą wypowiedzenie umów kredytowych przez banki , środkami z których finansowała możliwość korzystania z samochodów za pomocą których prowadziła swoją firmę przewozową. Sytuacja ta doprowadziła z razu do zawieszenia , a później całkowitego zaniechania prowadzenia przedsiębiorstwa.

Upatrywała doznanego uszczerbku także w utraconych - niezrealizowanych -korzyściach , wynikających bądź to, po dowiedzeniu się przez nich o treści decyzji, z zaprzestania z nią współpracy przez dotychczasowych kontrahentów bądź nie podjęcia jej przez inne podmioty gospodarcze na którą mogłaby liczyć gdyby nie wydane decyzje podatkowe.

Wnosiła również o obciążenie przeciwnika procesowego kosztami sporu.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa , broniąc się zarówno zarzutem nie wykazania przez powódkę doznanego uszczerbku oraz związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem w postaci wydania decyzji a uszczerbkiem , jak i zarzutem przedawnienia zgłoszonego w pozwie roszczenia.

Podzielając ten ostatni zarzut, Sąd Okręgowy w Krakowie , wydając w tej sprawie wyrok po raz pierwszy w dniu 16 września 2008r powództwo oddalił i obciążył M. K. (1) częścią kosztów związanych z postępowaniem.

Apelację powódki od wyroku Sądu I instancji Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 10 grudnia 2008r oddalił.

Na skutek wniesionej prze nią skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 24 lutego 2010r, orzeczenie to uchylił i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia kasatoryjnego wskazał , że zarzut przedawnienia roszczenia powódki nie jest zarzutem trafny dlatego , że dniem początkującym bieg trzyletniego jego terminu o jakim mowa w art. 442[1] §1 kc , mającego w sprawie zastosowanie , jest dzień 15 maja 2005r w którym orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. uchylające decyzje podatkowe uzyskało walor prawomocności. Zatem wniesienie pozwu przez powódkę przed jego upływem , 13 maja 2008r, dyskwalifikowało postawiony przez Skarb Państwa zarzut.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd Apelacyjny w Krakowie, orzeczeniem z dnia 10 czerwca 2010r , uchylił objętą apelacją powódki wyrok Sądu Okręgowego i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W motywach podjętego rozstrzygnięcia wyraził oceny prawne dotyczące roszczenia zgłoszonego w pozwie oraz sformułował wskazania co do dalszego kierunku postępowania rozpoznawczego , które po myśli art. 386 §6 kpc były i pozostały wiążące zarówno dla Sądu Okręgowego jak i dla Sądu Apelacyjnego oceniającego obecnie po raz kolejny sprawę , w granicach wyznaczonych przez apelację strony pozwanej.

Wskazania te przedstawiają się następująco :

- w sprawie nie ma zastosowania art. 160 §6 k.p.a. uchylony przez art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r O zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw [DzU Nr 162 poz.1692] ,

- zarzut przedawnienia zgłoszonego roszczenia nie jest usprawiedliwiony,

- wydanie przez Wojewódzki Sad Administracyjny wyroku stwierdzającego niezgodność z prawem decyzji podatkowych I i II instancji wypełnia przesłankę tzw. przedsądu wskazaną w art. 417[1] §2 kc,

- M. K. (1) może skutecznie oprzeć swoje roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa na normie art. 417 §1 kc na podstawie której można dochodzić odszkodowania za uszczerbek majątkowy wynikający z niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej,

-przedmiotem dalszego postępowania rozpoznawczego ma być ustalenie czy powódka rzeczywiście poniosła szkodę w formie na którą się powołuje , czy pozostaje ona w adekwatnym związku przyczynowym z wydaniem niezgodnych z prawem decyzji stwierdzających zaległość w świadczeniu przez nią podatku akcyzowego oraz jaka była wysokość tego uszczerbku.

W na nowo prowadzonym postępowaniu strony podtrzymywały dotychczasowe stanowiska procesowe.

Powódka wnosząc o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 750 000 złotych upatrywała szkody w formie utraconych [nie osiągniętych zysków] podnosiła , iż na skutek wydania decyzji podatkowych jej przedsiębiorstwo transportowe straciło płynność finansową, doszło do wypowiedzenia przez banki uprzednio zawartych umów kredytowych z których finansowała możliwość korzystania z samochodów ciężarowych , którymi realizowała przewozy. Jeden z jej kontrahentów wypowiedział umowę na ich wykonywanie , a drugi mimo ,że zawarł uprzednio umowę przedwstępną, odstąpił od niej , wobec czego M. K. nie mogła osiągnąć zysków z tych wprawdzie przyszłych ale w jej ocenie pewnych zysków

Strona pozwana , na tym etapie postępowania reprezentowana przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa , domagając się oddalenia powództwa , wskazując na wynikający z art. 6 kc , spoczywający na powódce ciężar dowiedzenia przez nią wszystkich przesłanek normatywnych odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa , akcentowała , że szkoda jakiej wyrównania domaga się ma charakter szkody hipotetycznej , która nie podlega kompensacji. Nadto wskazywała na brak związku przyczynowego pomiędzy faktem wydania decyzji a uszczerbkiem majątkowym twierdzonym przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2013r Sąd Okręgowy w Krakowie, w częściowym uwzględnieniu zadania pozwu zasądził od Skarby Państwa - Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w K. na rzecz M. K. (1) kwotę 72 068, 25 złotego.

W pozostałym zakresie powództwo oddalił i zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty procesu.

Sąd I instancji ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Jako niesporne uznał to , że powódka począwszy od 1 listopada 1999r prowadziła jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego. Decyzjami z dnia 27 listopada 2001r została określona zaległość M. K. (1) w spełnieniu świadczenia z tytułu podatku akcyzowego za okres od listopada 2000 r. do września 2001r. Po rozpoznaniu odwołania podatkiczki Dyrektor Urzędu Kontroli Skarbowej w K. w dniu 21 maja 2002r decyzje te utrzymał w mocy. Wyrokiem z dnia 17 marca 2005r , który uprawomocnił się w dniu 15 maja 2005r Wojewódzki Sad Administracyjny w K. uchylił decyzje organu tak drugiej jak i pierwszej instancji stwierdzając , iż były one wydane z naruszeniem prawa materialnego , co miało wpływ na treść podjętych rozstrzygnięć .

W zakresie okoliczności spornych Sąd Okręgowy ustalił , że konsekwencją wydania decyzji organu podatkowego pierwszej instancji było wystawienie przeciwko powódce tytułów wykonawczych , które były podstawą zajęcia rachunku bankowego przedsiębiorstwa powódki oraz jej wynagrodzenia za pracę w szpitalu im. G. N. w K.. Na podstawie tych zajęć nie wyegzekwowano od M. K. żadnych sum. Wobec wydania na jej wniosek decyzji restrukturyzujących należności w podatku akcyzowym , zaniechano prowadzenia czynności egzekucyjnych na podstawie wystawianych tytułów.

Zarówno wynagrodzenie za pracę jak i rachunek bankowy przedsiębiorstwa podlegały również zajęciu przez egzekucyjny organ podatkowy wobec zaległości w zapłacie podatku VAT , dochodowego oraz podatku od środków transportowych.

W 1999r powódka w ramach prowadzonej działalności świadczyła usługi transportowe na rzecz firmy (...). W latach 2000- 2002 była związana umową na podstawie której realizowała przewozy z Biurem (...) Przewozowym (...) własności J. O. (1) , zawartą , początkowo na czas nieoznaczony , potem na czas oznaczony do dnia 31 grudnia 2002r .

O rozpoczęciu kontroli u powódki i wydanych decyzjach jej właściciel dowiedział się na podstawie nieformalnego przekazania informacji tzw. „ poczta pantoflową” przez osoby trzecie bardzo szybko i najpierw ograniczył zlecenia dla kontrahentki , a w dniu 22 maja 2002r wypowiedział łączącą strony umowę ze skutkiem na 1 czerwca 2002r. Podstawą wypowiedzenia uczynił brak po stronie M. K. ważnie zawartej umowy ubezpieczenia przewożonych towarów mimo , że była ona zawarta, oraz brak ubezpieczenia jednego z kierowców , którego powódka zapomniała przedłożyć.

W dniu 1 października 2001r zawarła ona umowę przedwstępną na realizację przewozów z prowadzoną przez G. N. (2) i D. T. w formie spółki cywilnej firmą (...) z P.. Zgodnie z jej postanowieniami umowa zasadnicza miała być zawarta najpóźniej w dniu 1 kwietnia 2002r i obowiązywać do 30 maja 2005r , obejmując przewozy zarówno ciągnikiem siodłowym z naczepą oraz samochodem chłodnią przez okres pięciu dni w ciągu tygodnia , obejmując trasy o długości 1000 kilometrów każdego dnia. Określała ona także stawkę wynagrodzenia za 1 kilometr dokonanego przewozu.

Wspólnicy spółki cywilnej wypowiedzieli tę umowę w lutym 2002r , powołując się na decyzje podatkowe wydane wobec powódki wskazując , iż w tej sytuacji dalsza współpraca kontrahentów nie jest możliwa.

Jak ustala dalej Sąd I instancji w okresie kiedy wydawano decyzje podatkowe , uznane następnie za niezgodne z prawem , były w praktyce organów skarbowych podejmujących czynności kontrolne wobec danego podmiotu znane tzw. kontrole krzyżowe polegające na objęcie nią także tych firm , które współpracowały z nim , pozostając w relacjach umownych. Fakt podjęcia kontroli i jej wyników stawał się w środowisku znany , a poddany kontroli , w sytuacji stwierdzenia zaległości podatkowych zaczynał uchodzić za kontrahenta nierzetelnego.

Z dalszych ustaleń Sądu wynika , iż od czasu powstania firma powódki stale się rozwijała wykorzystując w ramach swojej działalności kupowane ze środków kredytowych lub leasingowane samochody. Kierowcy byli zatrudniani zarówno na podstawie umowy o pracę jak i na podstawie umów zleceń , obejmujących konkretne przewozy.

Przerwanie współpracy przez powódkę z firmą (...) spowodowało utratę przez jej przedsiębiorstwo przychodu , na który mogła realnie liczyć do końca okresu w którym łącząca ich umowa miała obowiązywać [31 grudnia 2002r] w wysokości 179 330 zł , co po potrąceniu [przyjętego za wyliczeniem biegłego , dowód z opinii której Sąd Okręgowy przeprowadził w postępowaniu rozpoznawczym] 85 % tej wielkości jako kosztów jego uzyskania , pozwoliło na oznaczenie utraconego w ten sposób zysku powódki na kwotę 26 899,50 zł.

Przyjmując taką samą metodologię ustalenia przychodu z niedoszłej ale w ocenie Sądu pewnej współpracy M. K. z firmą (...) zamknął się on - obliczony do końca maja 2005r do którego to okresu miała trwać umowa stron - w kwocie 301 125 złotych. Po potrąceniu kosztów jego uzyskania w wymiarze identycznym jak uprzednio ,85 % , Sąd określił nie osiągnięty przez powódkę zysk na 45 168, 75 złotego.

Suma obu tych wielkości stanowiła kwotę łączną w zakresie której Sąd I instancji uznał roszczenie powódki za usprawiedliwione.

Rozważania prawne rozpoczął Sąd Okręgowy od określenia granic w jakich mógł oceniać zasadność roszczenia zgłoszonego w pozwie zważywszy na wiążące go wskazania Sądu Apelacyjnego zawarte w motywach wyroku uchylającego poprzednie orzeczenie i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania z dnia 10 czerwca 2010r, sygn.. I ACa 501/10

Odwołując się do opinii biegłej E. K. (1) stanął na stanowisku , że na podstawie złożonych w postępowaniu rozpoznawczym przez powódkę dokumentów finansowych , w tym wyciągów z kont bankowych, nie można ustalić , iż źródłem trudności finansowych jej przedsiębiorstwa było wydanie decyzji stwierdzających zaległość w płatności

podatku akcyzowego , na podstawie wykonania których nie wyegzekwowano od niej jakikolwiek kwoty ani też tego, iż to one zdecydowały o utracie przez firmę (...) K. płynności finansowej.

Konsekwencji ich wydania należy natomiast upatrywać w skutkach informacyjnych w postaci uzyskania o nich wiedzy przez aktualnego oraz przyszłego , kontrahentów powódki którzy , jak stwierdza Sąd I instancji obawiając się objęcia ich również kontrolą podatkową ograniczyli a potem zerwali albo też nie podjęli z nią współpracy . Zatem utrata przewozów przez przedsiębiorstwo, a co za tym idzie, także spodziewanych zysków M. K. była „ echem „ wydanych decyzji podatkowych.

W jego ocenie powódka udowodniła zarówno sama szkodę w postaci utraconych korzyści w wymiarze , który wynika z poczynionych ustaleń faktycznych , jak również adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wydaniem decyzji podatkowych stwierdzających zaległość w zapłacie podatku akcyzowanego, a tak zdefiniowanym przez M. K. rodzajem szkody. Zauważyć przy tym trzeba , iż zagadnienia istnienia tego związku bliżej , w motywach prawnych orzeczenia nie rozwijał , uznając jego istnienie za oczywiste. Zdaniem Sądu uszczerbek ten nie ma charakteru tylko hipotetycznego albowiem , osiągnięcie korzyści tak ze współpracy gospodarczej z J. O. (1) jak i z przysłej współpracy z G. N. (2) i D. T. należy uznać za graniczące pewnością , a nie osiągnięcie tego rezultatu gospodarczego wynika li tylko z wydania decyzji podatkowych i dowiedzenia się o ich treści przez kontrahentów powódki. Gdyby bowiem nie wdrożenie kontroli i wydanie niezgodnych z prawem decyzji podatkowych działalność gospodarcza M. K. (1) byłaby kontynuowana w ramach której obydwie umowy byłyby realizowane.

O kosztach procesu Sąd Orzekł na podstawie art. 100 kpc w zw z art. 102kpc. W ramach tego rozstrzygnięcia uznał , że co do zasady, powódka wykazała zasadność swojego roszczenia wobec czego obciążanie jej kosztami należnymi stronie przeciwnej , zważywszy na ich ogólnie znaczny wymiar, będący funkcją kilkukrotnego rozpoznawania sporu w różnych instancjach nie dałoby się pogodzić z zasadami słuszności.

Apelację od tego wyroku złożyła strona pozwana i zaskarżając go w części uwzględniającej żądanie pozwu i rozstrzygającej o kosztach procesu [pkt I i III sentencji] domagała się oddalenia powództwa w całości , obciążenia M. K. (1) kosztami postępowania przed Sadem pierwszej instancji oraz kosztami postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa procesowego w sposób mający wpływ na wynik sprawy , a to art. 233 §1 kpc w następstwie przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i pominięcie w poczynionych ustaleniach treści pisma właściciela Biura (...) Przewozowego (...) wypowiedającego umowę wiążącą go w powódką , a w szczególności wskazywanej tam przyczyny wypowiedzenia. To zdaniem apelującego doprowadziło także do poczynienia nietrafnego ustalenia faktycznego w postaci konstatacji o tym , że przyczyną tego rozwiązania nie była przyczyna wskazywana w tym piśmie z dnia 22 maja 2002r , a fakt dowiedzenia przez przezeń o wydanych wobec powódki decyzji stwierdzających zaległość podatkową,

- naruszenia prawa materialnego poprzez:

a/ nieprawidłowe zastosowanie normy art. 417 §1 kc i uznanie jej przez Sąd Okręgowy za podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, w sytuacji w której prawidłowe zidentyfikowanie zakresu jej zastosowania jako wiążącego tę odpowiedzialność tylko z wykonaniem decyzji uznanej później za niezgodną z prawem wykluczało , przy braku takiego związku z uszczerbkiem twierdzonym przez powódkę jako utraconymi korzyściami , uwzględnienie powództwa w jakiegokolwiek części. Skarb Państwa upatrywał naruszenia tergo przepisu także w przypisaniu mu tej odpowiedzialności mimo , że szkoda identyfikowana tak , jak określała ją M. K. , miała charakter jedynie szkody ewentualnej,[hipotetycznej]

b/ naruszenia art. 361 §1 kc w następstwie przeprowadzenia wadliwej wykładni tego przepisu i w jej następstwie uznania , że przekazanie przez osoby trzecie informacji o treści wydanych , a uznanych później za niezgodne z

prawem, decyzji podatkowych jej aktualnym oraz potencjalnym kontrahentom pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z faktem wydania tychże.

W motywach apelacji strona pozwana powtórzyła swoje dotąd już prezentowane stanowisko procesowe akcentując w pierwszej kolejności to, że Sąd I instancji w motywach swojego rozstrzygnięcia powiązał uszczerbek majątkowy jakiego miała doznać powódka jedynie z konsekwencjami jakie dla jej dalszej działalności przyniosło przekazanie przez osoby trzecie informacji jej kontrahentom o treści decyzji podatkowych stwierdzających zaległość w płatności podatku akcyzowego.

Wykluczył natomiast związek tego uszczerbku z wykonaniem egzekucyjnym tychże. To zawężenie źródła powstania szkody dało podstawę Skarbowi Państwa do stwierdzenia, iż w takim przypadku po pierwsze podstawą jego odpowiedzialności nie może być norma art. 417 §1 kc jednoznacznie wiążąca zapłatę odszkodowania z konsekwencjami wykonania uznanych następnie za niezgodne z prawem nie ostatecznych decyzji, wydanych w ramach realizacji uprawnień o charakterze publiczno prawnym.

Zdaniem strony apelującej jej odpowiedzialność wyklucza także i to, że pomiędzy szkodą mającą być wyrządzoną powódce w następstwie ograniczenia zleceń dla jej firmy transportowej przez J. O., a później całkowitego zerwania współpracy oraz jej ostatecznego nie nawiązania przez spółkę cywilną (...) co było konsekwencją przekazania informacji o decyzjach podatkowych przez osoby trzecie, a wydaniem tychże decyzji, do czego ogranicza się odpowiedzialność Skarbu Państwa, brak jest adekwatnego związku przyczynowego.

Nie może ona również, wbrew odmiennemu zapatrywaniu prawnemu Sądu I instancji odpowiadać za szkodę o ile wynikać by ona miała z nie zawarcia umowy stanowiącej ze spółką (...) skoro ta przyszła współpraca z nią powódki rodziła by po jej stronie przyszłe i niepewne korzyści, które każą określić potencjalną szkodę w postaci ich nie osiągnięcia jako hipotetyczną, która nie podlega po myśli art. 361 §2 kc, wyrównaniu.

Jej zdaniem nietrafnym jest również samo założenie Sądu, które znalazło się u podstaw podjętego rozstrzygnięcia, że obawa o objęcie kontrahentów powódki przez organy podatkowe tzw. kontrolą krzyżową zdecydowało ostatecznie o zerwaniu współpracy gospodarczej z nią przez właściciela Biura (...) Przewozowego (...). Przeczy temu bowiem sekwencja czasowa zdarzeń opisujących wzajemne relacje J. O. z M. K. w ramach których najpierw zdecydował on o ograniczeniu zleceń transportowych dla niej a dopiero później o wypowiedzeniu umowy. Taki sposób postępowania, gdyby rzeczywiście J. O. kierował się przypisywana mu przez Sąd obawą, nie uchroniłoby go - w ocenie strony apelującej - od tego rodzaju kontroli.

Odpowiadając na apelację M. K. (1) wniosła o jej oddalenie jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw i w pełni aprobując tak ustalenia faktyczne jak i ocenę prawną przedstawioną w motywach orzeczenia przez Sąd Okręgowy, domagała się również przyznania na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej jest uzasadniony, prowadząc do zmiany objętego nim orzeczenia w sposób wskazany w sentencji wyroku Sądu II instancji.

Podzielenie, jako trafne, wniosku apelacji wynika z oceny, iż zarzut naruszenia prawa materialnego, a to normy art.361 §1 kc wobec wyrażenia zapatrywania zgodnie z którym pomiędzy ich wydaniem, a przekazaniem przez osoby trzecie kotrahentom M. K. (1) informacji o tym fakcie istnieje adekwatny związek przyczynowy jest zarzutem trafnym, a taki wniosek prawny wyklucza odpowiedzialność odszkodowawczą strony pozwanej wobec powódki w całości.

Nie ma racji strona pozwana stawiając objętemu kontrolą instancyjną orzeczeniu zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc mającym być zrealizowanym w następstwie pominięcia w dokonanych ustaleniach faktycznych dowodu z pisma wypowiedzającego umowę powódki z J. O. (1).

Sąd I instancji bowiem dowodu tego nie pominął a tylko inaczej go ocenił aniżeli czyni to w apelacji strona pozwana , uznając , że podana w treści pisma z dnia 22 maja 2002r przyczyna wypowiedzenia umowy była przyczyną rzeczywistą a nie pozorną, jak przyjmuje Sąd I instancji. Gdy do tego dodać , że Sąd Okręgowy wskazał , odwołując się do relacji powódki i jej męża , dlaczego uważa podaną w tym dokumencie przyczynę za nierzeczywistą , stanowiącą tylko pretekst do wypowiedzenia umowy należy uznać ten zarzut za nietrafny.

W ramach tego zarzutu strona pozwana neguje także to , że wadliwym jest ustalenie wysokości szkody jaką miała ponieść powódka , której to konstatacji przeciwstawia się w apelacji ocenę , iż poszkodowana nie zdołała dowieść rozmiaru doznanego uszczerbku.

Stanowisko Skarbu Państwa w tym względzie jest chybione albowiem pomija w zupełności , ostatecznie , po jej uzupełnieniu, nie kwestionowaną w sporze opinię biegłego E. K. (1) / k. 606 i n , k. 672 oraz 723 i n. akt/ , na której podstawie Sąd nie tylko oparł swoje ustalenia w tym zakresie ale i ocenę , że powódka byłaby w stanie , biorąc pod rozwagę zasoby swojej, stale rozwijającej się firmy , gdy chodzi o sprzęt oraz możliwość zatrudnienia kierowców np. na umowę zlecenia spełnić wymagania zarówno co do kontynuacji umowy z firmą (...) jak i te , które miały wynikać z przyszłej współpracy z firmą (...).

Nietrafność omawianego zarzutu ma tę konwencję , że ustalone przez Sąd I instancji fakty należy uznać za ustalone prawidłowo i jako takie zostają one przyjęte przez Sąd II instancji za własne.

Wymagają one jednak uzupełnienia o te okoliczności , które nastąpiły w przedsiębiorstwie (...). K. już po wypowiedzeniu umowy przez J. O..

Podstawa tych ustaleń jest relacja powódki , przesłuchanej w charakterze strony . /k.564 v – k. 566 akt/

Wypowiedzenie to nie spowodowało całkowitego zerwania współpracy pomiędzy stronami. Firma powódki podejmowała dalsze zlecenia transportowe od (...) i stan ten trwał do lipca 2002r. Powódka zabiegała o pozyskanie innych przewozów , co jednak udawało się z coraz mniejszym powodzeniem. Już na wiosnę 2002r w ramach poszukiwań nowych kontrahentów M. K. powzięła informacje , że w branży transportowej staje się zjawiskiem powszechnym nie opłacenie w terminie należności za zrealizowane zlecenia i nadszedł trudny okres dla tego rodzaju działalności. W połowie tego roku uznała , że dalsze prowadzenie jej nie przyniesie powodzenia gospodarczego. Formalnie zawiesiła ją w 2003r a do jej zakończenia poprzez wykreślenie z właściwego rejestru doszło w 2005r.

Przechodząc do oceny zarzutów materialnoprawnych uznać je należy za jedynie w części usprawiedliwione.

Nietrafnie strona pozwana podnosi zarzut naruszenia zaskarżonym orzeczeniem art. 417 §1 kc odwołując się do argumentów systemowych wynikających z usytuowania tej normy w systemie przepisów umożliwiających dochodzenie odszkodowania za uszczerbek spowodowany niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem Skarbu Państwa przy wykonywaniu władzy publicznej, akcentując zakres tej odpowiedzialności ograniczający się jedynie do konsekwencji wykonania nieostatecznej decyzji administracyjnej.

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych oraz wyrażonej przez Sąd I instancji w motywach orzeczenia z dnia 6 marca 2013r oceny prawnej , obowiązek odszkodowawczy po stronie Skarbu Państwa wiązał on jedynie z konsekwencjami finansowymi jakie dla przedsiębiorstwa powódki przyniosło uzyskanie informacji o treści wydanych w dniu 27 listopada 2001r decyzji podatkowych stwierdzających zaległość w zapłacie podatku akcyzowego przez kontrahentów M. K. , przy czym informacje te nie pochodziły od pracowników Urzędu Kontroli Skarbowej.

Przy tym jedyną formą uszczerbku jaki jego zdaniem podlega wyrównaniu są utracone w ten sposób korzyści.

Wykluczył natomiast Sąd I instancji możliwość przyznania odszkodowania jako konsekwencji wykonania samych decyzji z 27 listopada 2001r wskazując , że powódka nie zdołała w toku sporu dowieść , że na skutek ich przymusowej realizacji Skarb Państwa uzyskał od niej jakiegokolwiek kwoty ergo poniosła w związku z tym wymierną stratę , tym

bardziej , iż nie można uznać za wykazane , że zajęcie konta bankowego przedsiębiorstwa [a była to jedyna czynność rzeczywiście podjęta , zmierzająca do przymusowej realizacji decyzji] wpłynęło na status ekonomiczny , decydując o późniejszej utracie jego płynności finansowej.

Bliższe rozważenie tego ciekawego pod względem prawnym poglądu , powołanego w motywach omawianego zarzutu nie jest niezbędne dla oceny jego trafności z przyczyn natury formalnej które decydują o konieczności przyjęcia , iż tak motywowany, nie jest zarzutem trafnym.

Oto bowiem zgodnie z normą procesową art. 386 §6 kpc ocena prawna dotycząca roszczenia dochodzonego pozwem wyrażona przez Sąd II instancji , który uchyla poprzednio wydane orzeczenie Sądu niższej instancji , jest wiążąca tak dla Sądu ponownie rozpoznającego sprawę jak i Sądu , który rozstrzyga ponownie złożoną apelację od wyroku wydanego w następstwie tego rozpoznania.

Zatem Sąd Apelacyjny - w obecnym składzie - jest związany stanowiskiem prawnym tego Sądu , który w uzasadnieniu rozstrzygnięcia kasatoryjnego z dnia 10 czerwca 2010r w sprawie I ACa 501/ 10 przesądził , że norma 417 §1 kc jest właściwą podstawą dochodzenia przez M. K. (1) odszkodowania od Skarbu Państwa , a przedmiotem dalszych tak ustaleń faktycznych jak i oceny prawnej może by tylko to czy powódka doznała na skutek wydanych decyzji podatkowych , których niezgodność z prawem stwierdził Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 17 marca 2005r szkody , jaki jest rozmiar tego uszczerbku oraz czy pomiędzy ich wydaniem a nim zachodzi adekwatny związek przyczynowy.

Wyklucza to możliwość rozważania, po raz kolejny czy norma art. 417 §1 kc ma w sprawie zastosowanie.

Nietrafny jest również zarzut naruszenia art. 417 §1 kc o ile apelujący Skarb Państwa upatruje jego realizacji w uznaniu przez Sąd I instancji , że elementem składowym szkody w postaci utraconych korzyści jest nieosiągnięty przez M. K. zysk z przyszłej współpracy z firmą (...), którą strona pozwana uznaje jedynie za uszczerbek hipotetyczny i jako taki nie podlegający wyrównaniu na podstawie powołanego wyżej przepisu.

Ustalenie szkody w postaci *lucrum cessans* wymaga wykazania w konkretnym stanie faktycznym rozstrzyganej sprawy wysokiego stopnia prawdopodobieństwa utraty korzyści chociaż nie jest koniecznym dowód pewności jej wystąpienia . Gdy prawdopodobieństwo to nie jest wysokie w orzecznictwie i literaturze przedmiotu mówi się o szkodzie hipotetycznej , innymi słowy jedynie utracie szansy uzyskania korzyści , która nie podlega wyrównaniu , któremu sprzeciwia się brzmienie normy art. 361 §2 kc. Przypisanie odpowiedzialności odszkodowawczej za tego rodzaju uszczerbek – pozostający jedynie w sferze kompensaty szansy uzyskania korzyści , która nie mogła być zrealizowana może nastąpić jedynie na podstawie przepisu szczególnego .

/ por. bliżej w tej kwestii np. uwagi M. Kalińskiego w : Szkoła na mieniu s. 263 i n/

Wbrew stanowisku apelującego twierdzoną przez powódkę szkodę w postaci utraconych korzyści można wiązać z faktem nie zawarcia z właścicielami firmy (...) umowy stanowczej na dokonywanie przewozów , po tym , kiedy strony podpisały umowę przedwstępną w której szczegółowo oznaczyły warunki przyszłej współpracy. Strona pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów na to , iżby jej rzeczywiste podjęcie pozostawało jedynie w sferze planów , które nie mogły być zrealizowane. Treść opinii biegłej E. K. wskazywała ,że rozwijająca się infrastruktura transportowa firmy powódki oraz możliwość zatrudnienia dodatkowych kierowców , realizujących konkretne przewozy na podstawie np. umów zleceń pozwalały na sprostanie przyszłym obowiązkom umownym także w sytuacji gdyby współpraca z J. O. także była kontynuowana.

W ocenie Sądu II instancji nie pozwala na kwalifikację utraconego potencjalnie zysku z tego źródła obligacyjnego jako szkody jedynie hipotetycznej fakt późniejszego niż samo wypowiedzenie umowy przedwstępnej przez właścicieli firmy (...) stwierdzenia przez powódkę pogarszającej się koniunktury na rynku przewozów skoro po pierwsze pozwana nie starała się nawet dowodzić tego , że zatory płatnicze pomiędzy przedsiębiorcami na tym rynku datowane od wiosny 2002r dotknęłyby także obie strony umowy stanowczej , mającej być zawarta najpóźniej 1 kwietnia 2002r powodując

czy nie dojdzie jej do skutku czy też istotną zmianę ustalonych uprzednio warunków kooperacji, mogących wpływać na ograniczenie spodziewanych korzyści po stronie M. K..

Po wtóre prezentując swoje stanowisko strona pozwana pomija w zupełności okoliczność, że jedyną, wskazaną w akcie wypowiedzenia umowy przedwstępnej przyczyną podaną przez właścicieli firmy z P. był fakt wydania decyzji podatkowych, których niezgodność z prawem została następnie stwierdzona przez WSA w Krakowie.

Ma natomiast rację apelujący Skarb Państwa podnosząc zarzut naruszenia przez orzeczenie poddane kontroli instancyjnej normy art. 361§1 kc wobec przyjęcia, że pomiędzy przekazaniem przez osoby trzecie nie będące pracownikami organu skarbowego informacji o treści wydanych decyzji z dnia 27 listopada 2001r, a szkodą mającą być doznana przez powódkę w formie utraconych korzyści istnieje adekwatny związek przyczynowy.

Nie może budzić wątpliwości, że przypisanie Skarbowi Państwa odpowiedzialności odszkodowawczej za działanie lub zaniechanie opisane w hipotezie art. 417 §1 kc wymaga udowodnienia przez żądającego wyrównania szkody, że zdarzenie szkodzące pozostaje w tego rodzaju związku z doznany uszczerbkiem.

W rozpoznawanej sprawie zdarzeniem tym było wydanie decyzji stwierdzających zaległość w płatności przez powódkę podatku akcyzowego, a szkodę M. K. identyfikowała jako negatywne następstwa finansowe dla jej firmy wynikające z uzyskania przez jej aktualnego oraz przyszłego kontrahentów informacji o ich treści którzy na jej podstawie, w obawie o objęcie ich tzw. podatkową kontrolą krzyżową bądź to ograniczyli, a następnie zerwali, dotychczasową współpracę albo też, jak w przypadku firmy (...) zrezygnowali z jej podjęcia. To wywołało skutek w postaci utraty spodziewanych przez nią zysków.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że Sąd I w motywach podjętego przez siebie rozstrzygnięcia wykluczył, wobec nie wykazania tego przez powódkę, że uszczerbek majątkowy po jej stronie wynikał z wykonania decyzji podatkowych, które nie doprowadziło do wyegzekwowania od niej jakichkolwiek kwot, czy też wpłynął negatywnie na zdolności finansowe jej przedsiębiorstwa.

Ogranicza to dalsze rozważania do odpowiedzi na pytanie czy utrata spodziewanych zysków pozostaje w normalnym [adekwatnym] związku przyczynowym z faktem uzyskania przez kontrahentów powódki informacji o treści decyzji podatkowych, które miały zdecydować o ich dalszych zachowaniach bussinesowych w relacji do M. K., wywołujących negatywne dla niej skutki ekonomiczne.

Na tak zadane pytanie należy odpowiedzieć negatywnie, co prowadzi do uznania za trafny omawianego zarzutu apelacyjnego, a w konsekwencji do zmiany zaskarżonego wyroku w sposób wskazany w sentencji rozstrzygnięcie Sądu II instancji.

Związek przyczynowy zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa oraz wypowiedzi przedstawicieli doktryny pełni dwie funkcje. Pierwsza pozwala na przypisanie odpowiedzialności odszkodowawczej dłużnikowi, a druga wskazuje na zakres tej odpowiedzialności za uszczerbek wobec poszkodowanego, określając jego rozmiar podlegający naprawieniu.

Kodeks cywilny poprzez normę art. 361 §1 kc przyjmuje regułę adekwatnego [normalnego] związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a samą szkodą, która odpowiedzialnością tego rodzaju po stronie dłużnika obejmuje jedynie zwykłe, regularne, następstwa tego zdarzenia.

Za normalne następstwa danego zdarzenia mogą być uznane tylko takie spośród możliwych jego konsekwencji, które w prawdzie nie muszą występować zawsze ale jednak występując, każdorazowo zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia określonego skutku.

/ por. bliżej A. Koch w : Związek przyczynowy s. 139- 143 a także judykaty Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2002r , sygn.. I CKN 1215/00 , publ . OSP z 2004 z.11 poz.139 i z dnia 28 lutego 2006r , sygn.. IIIUCSK 135/05 , powołane za zbiorem Lex nr 201033 /

W sytuacji w której układ relacji kauzalnych ma- jak w rozstrzyganej sprawie - charakter wieloczłonowy z punktu widzenia kryterium adekwatności następstw danego zdarzenia ocenie podlega każde ogniwo tak złożonego łańcucha , a pojawienie się nowego następstwa, które nie może być uznane za normalne następstwo badanej przyczyny , powoduje , iż w adekwatnym związku przyczynowym pozostają jedynie te następstwa, które miały miejsce przed tym zdarzeniem , które zrywa relację kauzalną.

W ocenie Sądu II instancji taką właśnie nova causa inveniēns nie pozostającą w normalnym związku przyczynowym z wydaniem decyzji podatkowych z dnia 27 listopada 2001r jest przekazanie informacji o ich treści kontrahentom powódki przez osoby trzecie.

Informacja o fakcie oraz treści decyzji podatkowych jako wyniku przeprowadzonej kontroli jest przeznaczona tylko dla podatnika. Związani tajemnicą służbową pracownicy organów podatkowych są zobowiązani przepisami rangi ustawowej do jej zachowania. W toku sporu powódka nie podnosiła nawet , że informacja o wynikach przeprowadzonej u niej kontroli pochodziła od tych pracowników.

Wobec czego nie można przyjąć , że normalnym następstwem prowadzenia postępowania podatkowego i wydania decyzji , których niezgodność z prawem później została stwierdzona , jest uzyskanie przez kontrahentów powódki od osób postronnych informacji o jego wynikach.

Nie mieści się w ramach normalnego związku przyczynowego także i ta konsekwencja wydania decyzji podatkowych wobec powódki jaką jest ograniczenie, a następnie późniejsze zerwanie czy też nie podjęcie współpracy gospodarczej przez wskazane przez nią podmioty z branży transportowej.

Nie można bowiem uznawać , że tego rodzaju skutek wywołuje w normalnym ciągu zdarzeń prowadzenie postępowania podatkowego zakończone wydaniem decyzji. Także i w odwołaniu się do powszechności kontroli podatkowych wobec podmiotów prowadzących działalność gospodarczą , ocenić należy , iż tego rodzaju , jak opisane wyżej, konsekwencje są następstwami nietypowymi o charakterze nadzwyczajnym. Zwykłym ich następstwem jest natomiast dalsze prowadzenie działalności w dotychczasowym zakresie z tym samym co poprzednio kręgiem kontrahentów.

Taka ich kwalifikacja , jako nietypowych wyklucza , jak trafnie podnosi strona pozwana w środku odwoławczym , jej odpowiedzialność odszkodowawczą wobec M. K..

Już tylko na marginesie i dla zapewnienia kompletności wywodu należy wskazać , że nietrafnie wiąże Sąd Okręgowy zachowanie J. O. wobec powódki z jego obawą o objęcie także jego firmy konsekwencjami krzyżowej kontroli podatkowej. Gdyby tak rzeczywiście było to uwzględniając jej specyfikę ustaloną w sprawie powinien on natychmiast zerwać kooperację z powódką gdy tylko dowiedział się o wydanych wobec niej decyzjach. Tak jednak się nie stało skoro wówczas jedynie ograniczył zlecenia dla M. K. , potem wypowiedział umowę ale nawet po formalnym zakończeniu stosunku umownego , nadal zlecał - chociaż nieliczne- przewozy jej przedsiębiorstwu. Takie zachowanie nie uchroniłoby właściciela B T- P (...) przed ewentualną kontrolą podatkową co każe uznawać , iż nie był to rzeczywisty motyw sposobu jego postępowania wobec M. K..

Z podanych wyżej przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł o zmianie zaskarżonego orzeczenia w sposób wskazany w pkt 1 sentencji wyroku, na podstawie art. 386 §1 kpc

Sąd II instancji dokonując zreformowania orzeczenia Sądu Okręgowego odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu , stosując w tym zakresie normę art. 102 kpc.

Uznał bowiem , że charakter sprawy , a w szczególności to , że podstawą roszczenia powódki była niezgodne z prawem decyzje podatkowe , stwierdzenie której to niezgodności mogło uzasadniać jej przekonanie o jego zasadności , dają podstawę do sięgnięcia do zasad słuszności wskazujących na potrzebę nie obciążania M. K. tymi kosztami , tym bardziej , iż byłyby to kwota znaczna.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 §1 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc stosując , w zakresie ich rozliczenia pomiędzy stronami, regułę odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwotę należną Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa z tego tytułu Sąd ustalił , biorąc pod rozwagę wartość przedmiotu zaskarżenia , na podstawie art. 99 kpc w zw § 6 pkt 6 w zw z § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności adwokackie [...] z dnia 28 września 2002r [Dz U Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.